

Az új Természettudományi Múzeum tervezete

A Természettudományi Szövetség megbízásából Lendl Adolf, Soós Lajos és Jablonszky Jenő közreműködésével elkészítette az új Természettudományi Múzeum tervezetét s ezt a Közoktatásügyi Népbizottság támogatásával külön füzet alakjában közre bocsátotta.

Az érdekes tanulmány abból indul ki, hogy a tudományos múzeumaink nem töltik be hivatásukat olyan mértékben, mint ahogyan ez kívánatos volna, mert nem állnak a közművelődés szolgálatában és inkább csak a szorosán vett tudományos kutató irányt követik, holott egyúttal a *tudomány s az ismeretek szemléltető és tág terjesztésére* is kellene törekedniök. Nem illeszkedtek bele kellőképpen eddig az ország s a nép kulturális érdekeibe és nem tudják a művelődést szomjuhozó tömegeket magukhoz vonzani; pedig a legszebb feladatuk abban volna, ha a szabad oktatással párhuzamosan arra törekednének, hogy a *tudományt könnyed, kellemes, szinte szórakoztató módon az okulásra hajlandó közönségnek nyújtsanak*.

Ilyen holt helyek a mi nagyvárosi életünkben a *M. Nemzeti Múzeum* természetrajzi osztályai, amelyek semmi tudományt népszerűsítő hatást nem gyakorolnak a főváros népére. Ezen változtatni kell, hogy e gazdag gyűjteményeink hasznát érezzük. Ez okból elsősorban külön választandók a természetrajzi (állat-, növény-, ásvány- és őslénytani) osztályok az amúgy is tulzsufolt *M. Nemzeti Múzeumból* és külön terjedelmes múzeumban egyesítendők. A Néprajzi Múzeum — amely ezidő szerint a városligeti Iparesarnokban használatlanul

szorong — hasonlóképpen átalakítandó és egy ujonnan szervezendő embertani (anthropologiai) osztály berendezése révén bővítendő, hogy ami mint külön fejlesztett muzeum akár az előbbivel együtt tényleg érdemesen betölthesse a helyét a kultura általánosítása terén.

Az erről szóló tervezetet ajánlja most nyomtatott füzet alakjában a Természettudományi Szövetség az illető tényezők figyelmébe. Azt mondja ebben a szerző, hogy az új Természettudományi és Néprajzi Muzeumot a város lehetőleg forgalmas és könnyen megközelíthető helyén, de nem a zsufolt utcák zajos tömkelegében kell felépíteni. Mint ilyen helyet megjelöli a Vérmezőt.

Ezt a terjedelmes területet kerti (esetleg botanikus kerti) kell átalakítani s a kert közepén lenne a legalkalmasabb hely az általános művelődésnek szánt két újszerű intézmény számára. Mindenki szívesen keresi fel az ilyen helyet és a közönség kedvéért főként az esti órákban kell a gyűjteménytermeket nyitva tartani, hogy nézni-látni, szórakozva okulni járjon oda százezernyi nép.

Figyelmet keltő s az érdeklődést kielégítő módon kell a gyűjteménytermeket berendezni. Azt az ósdi irányt, hogy a muzeumokban sorba rakott, kitömött állatokat és préselt növényeket állítunk a közönség elé, el kell hagyni és mutatósan, könnyen érthető módon magát az életet, az élettudomány szép fejezeteit kell a látogatóknak szemléltetésére bocsátani. Válogatni kell a tárgyat, szép, hasznosat, művésziesen feldolgozva, ismertetésül adni. Az állatok különböző életmódját, belső szervezettségét, földrajzi elterjedését, fejlődését tetszetős preparátumokban, modellek, rajzok felhasználásával könnyen be lehet mutatni; nemcsak egyszerű készítmények, hanem diorámák, biológiai

csoportok, térképek, minták stb. használhatók célra.

A növénytan oształy hasonló berendezéssel állítható az általános érdeklődés körébe. A növényzet különböző kialakulása a különböző kőzetek talaján, a réten, a mocsárban; virágok biológiája kapcsolatban a rovarok életével; a növényfajok küzdelme egymással a szabad természetben; vagy az egyes növény fiziologiája, a gyökér, a törzs, a levél hivatása az életben, a mag csirázása stb. mind érthetően és létszetősen megmagyarázható a modern muzeumokban. Még érdekesebb és egyuttal megragadóbb a földi élet kifejlődése magának a Földnek geológiai kialakulása keretében. A régen eltűnt geológiai korszakok, az őskori állatok és növények, a jégkorszak az ősemberrel és kortársával, a mamuttal, a háziállatok keletkezése és még számos más helyesen választott fejezete a földtannak a közönség okulására vezetne.

A néprajznak, mint tudománynak sok érintkezése van a művészettel is; itt azonban meg lehet találni azt a határt, amely megszabja, mit tartunk meg a tárgyi tudománynak, mit utaljunk át a művészet kedvelőihez. A néprajz szoros kapcsolatba hozható az emberlannal is, amely az okulni vágyó emberek előtt ugyszólván teljesen ismeretlen terület; pedig milyen fontos volna az, hogy az ember legalább nagyjában ismerje meg a saját maga szervezetét.

Ilyen célokat szolgálna tehát ez az új Természettajzi és Néprajzi Muzeum, amelynek modern gondolatokban gazdag tervezetét olvasmányul is ajánlhatjuk mindenkinek.

Egyik legfőbb célunk, hogy a molra tudományt s az ismereteket közkinés gyanánt mindenkinek juttassuk; ha ez a két muzeum létesülne: nagyot haladnánk célunk felé.